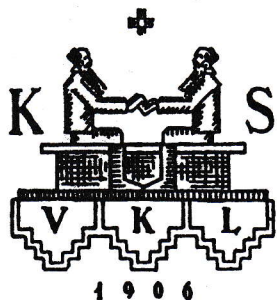

TAPAHTUI OMASSA PIIRISSÄ

90-vuotias Santra Remsujeva seurasi tarkasti syntymäpäiväjuhlaansa ohjelmaa (kuva: Markku Nieminen).

Santran vuosikymmenet

Vienan Karjalan etevin sadunkertoja ja runolaulun verraton taitaja **Santra Remsujeva** täytti toukokuun 6. päivänä 90 vuotta. Hän on Karjalassa viimeisiä lenkkejä siinä suullisen perinteen ketjussa, joka vie Kalevalan syntyänsä ja paljon kauemmaksi. Hänen elämäntyönsä kunniaaksi suomalaiset ja karjalaiset kulttuuripiirit järjestävät suuren juhlan Vuokkiniemessä.

Santra Remsujevaa elämä on kuljettanut milloin minnekin, mutta aina hänellä on ollut korva herkkänä ja hän on siepannut ehtymättömään muistiinsa mitä erilaisimpia lauluja, starinoita ja vuodenkiertoon liittyviä tapoja. Lapsena hän joutui lähtemään muutamaksi vuodeksi kotikylästään levottomuuksia pakoon Suomeen, jossa hän ehti käydä kouluakin yhden vuoden. Perheen palattua Vuokkiniemeen hän

alkoi ja hyvin nuorena osallistua moninaiisiin kotitöihin ja enimmät satunsa, *starinansa*, hän pani päähänsä toistamalla edellisenä iltana kuulemiaan ääneen heinä-hakumatkallaan viidentoista virstan päästä Piesungista.

Kaikkein vanhin perinnekirsto, runolaulu monine muotoineen, tarttui Santran päähän jo lapsuuden vuosina. Ämmö, hänen äidinäitinsä ja Matti-ukko, isänisä, olivat hänen parhaita oppimestareitaan. Nasto-sisarensa ja erään toisen Vienan neitsyikäisen häissä, jotka vielä vietettiin perinteiseen tapaan, hän kuuli häärunoston aidossa tilanteessa. Tapahtumien jälkeen ämmö usein kehtoa keinuttaessaan ja muissa askareissaan toisteli häärituaaleihin kuuluvia lauluja niin, että hääperinne syöpyi lujasti nuoren tytön muistiin.

Vuokkiniemen nuorten kisoissa piirileikki eli vielä 1920-luvulla vahvempana kuin tanssit, jotka vasta tekivät tuloaan. Tässä murrosvaiheessa Santra oppi piirilaulujen lisäksi koko joukon erilaisia lauluja, joiden tahdissa tanssittiin, kun soittajia ei ollut.

Jo 17-ikäisenä Santra siirtyi mieholaan ja metsätöihin. Se vei hänet uudenlaisten laulujen ääreen. Metsätyömailla raatoivat karjalaisten ohella Suomesta paenneet punikit sekä Amerikan mantereelta tulleet suomalaiset siirtolaiset. Heidän mukanaan kulkeutui työväenlauluja, vallankumouslauluja ja jopa jatsia.

Toinen maailmansota vei Santran jälleen evakkoon, tällä kertaa toiseen suuntaan eli Arkangelin alueelle. Vaikeissa oloissa hän onnistui säilyttämään kaikki lapsensa elävinä ja palasi Karjalaan heti, kun se oli mahdollista. Hän oli jäänyt leskeksi ja avioitui uudestaan Tollojoella, jossa toimi kolhoosin töissä ja kauppiana.

Tollojoen likvidoinnin jälkeen Santra on elänyt synnyinkylässään Vuokkiniemessä.

Pertti Virtaranta oli löytänyt sodan jälkeen Suomeen ja välillä Ruotsinkin muuttaneen Santran äidin Mari Kyrrösen erinomaisena Vienan perinteentaitajana. Niinpä hän Vuokkiniemeen tutkimusmatkoilleen päästyään osasi etsiä Santran käsiinsä. Virtarannan jälkeen monet tutkijat ovat tallentaneet Santran tietohuisia. Niitä on tallessa myös Karjalan omista arkistoissa. Santran oma tytär Raija opiskeli folkloristiksi, ja on nauhoittanut paljon äitinsä lauluja ja muistitietoa. Santra lienee yksi eniten haastatelluista vienalaisista perinteentaitajista kautta aikain.

Vaikka hän on ehtinyt jo kunnioitettavaan ikään, muisti on säilynyt terävänä. Laulamaan hän suostuu aina, jos vain osaa oikealla tavalla kysyä, tosin lisäyksellä: - Ei ole miula enää iäntä. Varis laulaa kaunehemmin, mutta kyllähän taivaassa nuotti tiijetään.

Monet vaikeat elämäkokemukset ja läheisten ihmisten menettämiset eivät ole lannistaneet Santran elämäniloa ja tulevaisuuteen suuntautuneisuutta. Siinä lienee hänen pitkän ikänsä salaisuus.

Santraa voi täydellä syyllä luonnehtia viimeiseksi suureksi leimahdukseksi siinä karjalaisten perinteentaitajien ketjussa, joiden tietohuisten ansiosta karjalaiset ja suomalaiset ovat saaneet omaleimaisen identiteetin.

Santran 90-vuotispäiville omistettu kansalaisjuhla pidettiin Vuokkiniemen koulussa toukokuun alussa. Juhlan järjestivät Arhippa Perttusen säätiö, Juminkeko, Kalevalaseura sekä Kuhmon musiikkiopiston "Kokko lenni koilta ilmoiti" -projekti.

MARKKU NIEMINEN